

цесуальний закон (наприклад, у сфері цивільної юрисдикції) або подрібнено його на кілька спеціальних процесуальних законів, можливості законодавчої техніки тут є доволі широкими.

Однак суд як орган легітимної судової влади реалізує свої головні юрисдикційні повноваження одним єдиним способом – розглядає справу відповідно до процедури та ухвалює судові рішення. Останні повинні мати належне документально-процесуальне оформлення.

Висновки. Узагальнюючи викладене, можемо констатувати, що питання стосовно сутності судового рішення розглядалося науковцями залежно від того, на якому аспекті проблеми акцентувалася основна увага та які підходи до розуміння права й ролі суду домінували в суспільстві в різні періоди. Найбільш універсальним і правильним є таке трактування: «Судове рішення – акт реалізації легітимної судової влади», оскільки саме це визначення включає (поглинає) усі інші інтерпретації та пояснює їх.

Усі міркування щодо властивостей судового рішення, його видів, вимог, яким воно має відповідати, у кримінальному й цивільному судочинстві так чи інакше мають ґрунтуватися на цьому підході. Тому таку інтерпретацію потрібно покласти й в основу подальших законодавчих змін вітчизняного процесуального законодавства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абрамов С.Н. Проверка обоснованности судебного решения вышестоящим судом по советскому праву / С.Н. Абрамов. – М. : Госюризид, 1950. – 132 с.
2. Авдюков М.Г. Судебное решение / М.Г. Авдюков. – М. : Гос. изд-во юрид. лит-ры, 1959. – 180 с.
3. Гражданский процесс : [учебник] / [М.А. Вилкут, Г.В. Воронков, Р.Е. Гукасян, И.М. Зайцев, и др.]; под ред.: К.С. Юдельсон. – М. : Юрид. лит., 1972. – 440 с.
4. Грошевий Ю.М. Актуальні проблеми судоустрою та судочинства в Україні / Ю.М. Грошевий // Університетські наукові записки. – 2007. – № 1. – С. 6–12.
5. Гурвич М.А. Судебное решение: теоретические проблемы / М.А. Гурвич. – М., 1976. – 176 с.
6. Дорохов В.Я. Обоснованность приговора в советском уголовном процессе / В.Я. Дорохов, В.С. Николаев. – М. : Госюризид, 1959. – 236 с.
7. Завадская Л.Н. Реализация судебных решений. Теоретические аспекты / Л.Н. Завадская. – М. : Наука, 1982. – 142 с.
8. Клейнман А.Ф. Советский гражданский процесс / А.Ф. Клейнман. – М. : Изд-во МГУ, 1954. – 62 с.
9. Лупинская П. Судебные решения: содержание и форма / П. Лупинская // Российская юстиция. – 2001. – № 11. – С. 57–59.
10. Пушкар Е.Г. Исковое производство в гражданском процессе / Е.Г. Пушкар. – Львов : Вища школа, 1978. – 200 с.
11. Чечина Н.А. К вопросу о видах судебных решений в советском гражданском процессе / Н.А. Чечина. – Л. : Ученые записки ЛГУ, 1955. – № 187. – Вып. 6. – С. 195–200.
12. Чечот Д.М. Субъективное право и формы его защиты / Д.М. Чечот. – Л. : Изд-во ЛОЛГУ им. А.А. Жданова, 1968. – 72 с.
13. Шиманович О.М. Судові постанови у цивільному процесі України (на матеріалі рішень і ухвал суду першої інстанції) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / О.М. Шиманович ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2005. – 20 с.

УДК 341.31

ДОСВІД ГРУЗІЇ В СТВОРЕННІ НОВОЇ ПОЛІЦІЇ, ЙОГО ПОЗИТИВНІ Й НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ТА МОЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЦЬОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ

Фільштейн І.В., слідчий слідчого управління
Головне управління Національної поліції в Кіровоградській області

У статті розглянуто шляхи реформування Міністерства внутрішніх справ Грузії, а також можливість використання досвіду Грузії для створення Національної поліції України.

Ключеві слова: міністерство внутрішніх справ, поліція, реформи поліції, структура поліції, міжнародний досвід.

В статье рассмотрены пути реформирования Министерства внутренних дел Грузии, а также возможность использования опыта Грузии для создания Национальной полиции Украины.

Ключевые слова: министерство внутренних дел, полиция, реформы полиции, структура полиции, международный опыт.

Filshteyn I.V. THE EXPERIENCE OF GEORGIA IN BUILDING A NEW POLICE, POSITIVE AND NEGATIVE EFFECTS AND THE POSSIBILITY OF USING THIS EXPERIENCE IN UKRAINE

In the article examined the ways of reformation of The Ministry of internal affairs of Georgia, and possibility of the use of experience of Georgia for building of the National police of Ukraine.

Key words: ministry of internal affairs, police, reforms of police, structure of police, international experience.

Постановка проблеми. У сучасній Україні найбільш актуальним є питання реформ у всіх сферах життя. Вважається, що першою реально розпочатою реформою є реформа правоохоронної системи, а саме Міністерства внутрішніх справ України та її складової – міліції України.

Першим кроком для її здійснення стало прийняття Закону України «Про Національну поліцію», яким ліквідовано міліцію та створено новий Центральний орган виконавчої влади – Національну поліцію України, який «служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії

злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку» [1].

Виклад основного матеріалу. Здається, що за останні роки нічого не сталося в середовищі міліції України: здійснювалась охорона громадського порядку, іноді достатньо професійно й ефективно, про що свідчать результати проведення «Євро-2012»; розкривалися та розслідувалися злочини, певною мірою забезпечувалася безпека дорожнього руху.

Натомість очевидно, що протягом більш ніж двадцяти років незалежності міліція України втрачала не тільки свої професійні якості, досвідчені кадри, а й перетворювалася в організацію, відокремлену від інтересів народу, суспільства, від реальної боротьби зі злочинністю. Міліція повністю опинилася під впливом і контролем окремих груп у суспільстві та навіть за великого бажання чесних і добросовісних працівників органів внутрішніх справ була об'єктивно позбавлена можливості виконувати свої обов'язки перед народом і державою.

Головною причиною падіння ефективності діяльності органів внутрішніх справ стала тотальна корупція в системі управління державою, судах, прокуратурі, у самих правоохоронних органах, у тому числі МВС України та міліції як її складової частини.

Нове керівництво держави вимушено було піти на те, щоб доручити реформування правоохоронної системи представникам інших держав, насамперед Грузії, та взяти за основу реформи, що були проведені в системі Міністерства внутрішніх справ Грузії [2], призначити керівником Національної поліції України представника саме цієї держави [3].

Для того щоб зрозуміти, які можуть бути наслідки цих реформ для України, їх ефективність і кінцевий результат, а також те, що потрібно зробити українській владі та суспільству для того, щоб вони стали успішними, необхідно зрозуміти, яким шляхом рухалася Грузія.

На думку багатьох аналітиків, навіть тих, хто не підтримує тодішню грузинську владу, саме реформа поліції була успішною. Так, російський політолог А. Спіфанцев відзначає, що об'єктивно «реформа МВС Грузії є найуспішнішою реформою сил правопорядку на пострадянському просторі. <...> Результатом реформ стала європеїзована поліція, яка не бере хабарів» [4].

Правоохоронні структури Грузії, як і українські правоохоронні органи, були найбільш корумпованими елементами в структурі державних органів, оскільки були наближені до суспільних процесів і мали на них значний вплив. Для поліції Грузії, як і міліції України, характерними були падіння дисципліни, деморалізація, не розуміння, кому саме служать працівники, корупція, неадекватна реакція на злочинність, проникнення кримінальних елементів, зростання організованої злочинності та збільшення кількості корумпованих чиновників. Населення і Грузії, і України висловило думку про те, що даремно звертатися за захистом своїх прав до поліції (міліції).

Так, у ДАІ Грузії в поліцейського не було шансу не стати ланцюгом корупції, коли від

найнижчої ланки вимагалось передавати до «верхівки» зібрані кошти.

Натомість для сучасної поліції Грузії стало нормою повага до закону, відокремленість від будь-якого політичного впливу, коли є розуміння, що закон один для всіх, відсутність дій за чийось «заказом».

Зміна обліку поліції привела до суттєвого покращення ставлення населення до поліції, підтримку дій поліції з боку населення. Отримання цього результату стало можливим за рахунок суттєвого оновлення як керівного складу поліції, так і взагалі особового складу. Із системи було звільнено за два роки, згідно з різними даними, 75 тисяч співробітників із 85 тисяч. На підставі Закону Грузії «Про патрульну поліцію» було звільнено 14 тисяч працівників ДАІ. Набір до поліції в подальшому здійснювався на конкурсній основі та через жорсткий відбір, який здійснювався комісіями з людей, яким довіряло суспільство і які були знакові для нього. Загальна чисельність поліції скоротилася з 75 до 27 тисяч співробітників [5].

Інший бік реформи є не менш важливим, ніж боротьба з корупцією. Можна набрати багато осіб, які не були пов'язані з корупцією та з правоохоронними органами взагалі, проте необхідно запобігти тому, що ці особи в силу відсутності професіоналізму й наявності «революційного» поняття своєї ролі не будуть грубо порушувати закон і конституційні права громадян, а також самі не відновлять корупцію.

Враховуючи ці обставини, Грузія пішла на те, що 2,4% бюджету Грузії було виділено на утримання поліції. Заробітна плата поліцейського перевищує в 3–4 рази заробітну плату інших працівників бюджетної сфери. Введено в експлуатацію нові приміщення поліцейських підрозділів, виділено кошти на матеріально-технічне забезпечення діяльності поліції, необхідне для повної незалежності поліції від будь-якого впливу. Під контролем уряду були створені централізовані фонди, за кошти яких певний час утримувався особовий склад поліції.

Поліція була повністю забезпечена сучасним транспортом, паливно-мастильними матеріалами, комп'ютерною технікою тощо, отримала можливість утримувати та здійснювати заміну й ремонт наявного транспорту й технічних засобів.

Одночасно посилювалися перевірки нових поліцейських із боку підрозділів внутрішньої безпеки генеральної інспекції, які отримали право здійснення провокацій хабарів, про що було відомо всім новоприйнятим поліцейським. Значно підвищилася кримінальна відповідальність за хабарництво. Президент М. Саакашвілі зміг повністю ліквідувати вплив на суспільство злодіїв у законі, а також злочинного світу на поліцію.

За інформацією, викладеною в засобах масової інформації, рівень довіри до поліції в результаті проведених заходів зріс із 4 до 84%, а деякі ЗМІ називають цифру до 90% [6].

Проте ще раз необхідно звернути увагу на те, що без тотальної перемоги над корупцією в усіх сферах життя вкладенні кошти не да-

дуть належного результату, оскільки якщо залишиться в тому ж стані корумпована влада, прокуратура, суди, то всі намагання чесних працівників поліції будуть зведені нанівець. Без критичної реформи в цих органах поліція не буде здатна виконати свою місію перед суспільством.

Водночас є намагання створення в Україні Державного бюро розслідувань за рахунок атестації діючих працівників прокуратури, а не шляхом набору нових осіб, як це було зроблено під час набору працівників патрульної поліції.

Спілкування з особами, які вже працюють у новоствореній патрульній поліції, і кандидатами на посади в патрульній поліції, висвітлюють такі мотиви. Перший, або «романтичний», – бажання молоді змінити суспільство, активно боротися за справедливість, права людини, з негативними явищами життя. Другий – знайти достойну роботу, коли в державі не створюються робочі місця, можливість працевлаштування в Україні значно зменшується в зв'язку з кризовими явищами в економіці. Третій – отримати достойну заробітну платню та відповідні пільги, що надали б можливість створити сім'ю, забезпечувати її. Четвертий – висока оцінка суспільства новоствореної структури, її значимість і повага до професії поліцейського.

Враховуючи зазначену мотивацію, жодним чином не можна підмінювати соціальні цінності, моральні мотиви, матеріальне стимулювання праці поліцейського, оскільки виключення цього аспекту, залишення поліцейського сам на сам зі своїми проблемами, як сталося з працівниками міліції, які отримували мізерну заробітну плату, призведе до нового спалаху корупції та дискредитації самої ідеї створення нової поліції.

Яким чином Грузія отримала матеріальні й інші важелі для створення нової поліції? Як свідчить грузинська практика, одним із джерел швидкого поповнення бюджету стала приватизація, проте приватизація справедлива, без будь-яких переваг для тих чи інших осіб чи груп суспільства, відсторонення олігархату від впливу на процес приватизації.

Водночас у Грузії розуміли, що зазначене джерело має свої межі, а тому головним джерелом поповнення ресурсів стало створення належного інвестиційного клімату, суттєве зниження податків, законодавчих обмежень для розвитку малого й середнього бізнесу, ліквідація різних контролюючих органів в економіці та суспільному житті, які створювали

умови для вимагання коштів із боку чиновників.

Ще одне джерело надходження коштів у Грузію – це кредити та гранти, які склали, як стверджують аналітики, до 20% ВВП. Грузія змогла утримати та підтримати курс національної валюти, а західні держави, враховуючи розмір Грузії та населення, зможуть і в подальшому фінансувати країну. Враховуючи сучасний стан економіки України, останній шлях є небезпечним. Відсутність реальних реформ змінює ставлення Європи та США до України, виникає невіра в спроможність України провести необхідні реформи в економіці, а тому розраховувати доведеться лише на себе.

Л. Буракова зазначила: «Нова поліція зразу ж стала символом реформ нової влади. Реформа поліції підкріпила мандат довіри владі та надала сили й упевненості для проведення інших реформ» [7].

Висновки. Необхідно зазначити, що реформи повинні мати не тільки тактичний, а й стратегічний характер. Як свідчить досвід Грузії щодо реформування МВС та поліції, зміни в системі правоохоронних органів приносять лише тимчасовий результат, якщо не буде здійснено системного зрушення в усіх галузях і сферах життя українського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Про призначення Згуладзе-Глуксманн Е. першим заступником Міністра внутрішніх справ України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2014 р. № 1237-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1237-2014-p>.
3. Про призначення Деканоїдзе Х. Головою Національної поліції України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2015 р. № 1128-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248605679>.
4. Епифанцев А. Как проходила реформа МВД в Грузии / А. Епифанцев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://putin.jofo.ru/608921.html>.
5. Варченко І. Реформи в Грузії 2004–2012 років: уроки для України / І. Варченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://blogs.lb.ua/ivan_varchenko/283375_reformi_gruzii_20042012_rokiv.html.
6. Барамидзе И. Тбилиси. Реформа полиции по-грузински / И. Барамидзе [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://usahlkaro.livejournal.com/774877.html>.
7. Буракова Л. Почему у Грузии получилось / Л. Буракова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pikabu.ru/story/kak_prokhodila_reforma_mvd_v_gruzii_2098845.